

a szülőváros

27, avagy halál teszi a művészt

Angie: Kurt Cobain

27 év, 1 hónap és 16 nap.

Pontosan ugyanannyi idős vagyok ma, mint Kurt Cobain volt azon a napon, amikor fogta a vadászpuskát, szájába vette a csövét, meghúzta a ravaszt, és tarkóján át a falra röpítette az agyát. Ugyanannyi idősen, mint Kurt volt öngyilkossága végzetes napján, még mindig legendának tartom őt, de már nem akarok hozzá hasonlónak válni. Felőve és megkomolyodva rátaláltam életem irányára és céljára. Már csak önmagam akarok lenni, író.

Ugyanannyi idősen, mint Kurt volt azon a végzetes napon, átmenetileg a húgomnál, Kláránál lakom, és az áttörést hozó művemem dolgozom.

Ugyanannyi idősen, mint Kurt volt öngyilkossága végzetes napján, Marekkel ülök egy hangulatos kávézóban kapucsinót és fehér fröccsöt kortyolgatva. Alig várom, hogy mit mond majd, amikor elárulom neki legújabb projektemet.

– Színdarabot írok – említem meg mintegy közömbösen.

– Aha – feleli Marek. – Milyet?

Előtúrok a táskámból pár oldalnyi szöveget, és az asztalra csapom.

– Itt a koncepció – közlöm azon tűnődve, vajon már előre kinyilvánítam-e, hogy biztosra veszem a pozitív fogadtatást. Végül úgy döntök, visszafogom magam, és amíg Marek olvas, az itallapba mélyedek és rágyújtok.

A középpontban egy szerelmi háromszög áll, egy férfi és két nő.

A férfi, Boris, művész akar lenni, közepes verseket ír, az idejét kávézóban, vörösbor mellett üldögélve tölti, és hasonszórú társaival beszélget irodalomról, művészetről, filozófiáról, politikáról, életről. A két nő közül azzal él együtt, akivel Klaarának bívnak, és akinek állandó munkabélye és saját lakása van. Valaha Klaarának is voltak művészi ambíciói, ő azonban még idejében meg nem valósuló ábrándoknak nyilvánította ezeket, és képes volt lemondani róluk. Boris éjszakai állat, és csak reggel szokott bázatérni, amikor Klaara már munkában van. Mire Klaara bazaér, Boris már elindult a maga dolgára. A párkapcsolatból mostanra csak a közös lakás maradt, meg a számlák, melyeket Klaara kénytelen fizetni. Klaara elviseli a semmirekellő Borist, mert megérti, hogy a férfi tebenség biján reménytelen harcot folytat a durva valósággal szemben.

Boris azonban a háromszög másik nőtagjába, Esterbe szerelmes, a folyóba jövő, éteri asszonyba, akinek nincs vezetékneve, családja, otthona, sem munkája. Ester a művészeti pseudonímű művész nagy illúziója, de misztikuma szappanbuborékától ő maga szenved a leginkább. Egy nap úgy dönt, megtöri a mítoszt, és felfedi magáról az igazságot Klaara előtt. Klaara csaknem összeomlik Boris csalásága miatt, de nem a férfit okolja, hanem Estert, ezt a bázug és üres nőt, aki ugyanolyan átlagos, mint Klaara maga, de akinek mégis sikerült titokzatos aurát lopnia magának és elfoglania a műzsa helyét Boris és a többi művész szívében.

Ester boldogtalan, az apja alkoholista, a melója szar; tanulni szeretett volna, csak hát nem sikerült bekerülnie a jogi egyetemre; fázasztja és untatja a folyó asszonyának átkozott bélyege, melyre ősidőkkel ezelőtt tett szert valami teljesen felfoghatatlan okból, amire már senki sem emlékszik, és ami a legendák és mítoszok olyan bázózatává nőtt, hogy a maga erejéből már nem tud kikeveredni belőle, bár bogy is igyekszik. Senki sem akarja őt annak látni, ami, mindenki csak a mítosz üres buborékját őrzi, mint a Szent Grált.

Ester nem talál megértésre Klaaránál, így bánattal teli a folyóhoz indul, bogy azzal, egyetlen megértő barátjával beszéljen. Mikor Boris reggel bazaér, nem az üres lakás fogadja, mint általában, hanem Klaara sírástól bedagadt szeme. A férfi éjszakája rosszul telt, akár bogy is

kereste, sehol nem találta Estert, aztán túl sokat ivott és verekedésbe keveredett, most pedig fáradt és forog a gyomra, ezt a másik nőt pedig, ezt a józan és hideg fejőstehenet, akinél lakik, de akivel egyszerűen már nem él együtt, nem bírja tovább elviselni. Az igazság, amit Klaara elmond Esterről, megnémítja Borist.

– Nem Esternek hívják – közli diadalittasan Klaara. – Jaana a neve.

Boris erre összeomlik, és sírva-düböngve elrohan. Tudja, mit kell tennie, Klaara is tudja, és mindketten tudják, hogy Boris most megöli Estert, bogy megmentse a mítoszt, a nagy illúziót. Miután meggyilkolta Estert, a férfi bázatér Klaara ölébe, és mindketten tudják, hogy tökéletes kudarcot vallottak, hogy többé soha semmi sem töltöbti el vagy elégítöbti ki őket. Mindketten lelki nyomorékok, az élet lüzerei, és így egymásra maradnak, senki más nem törődik velük.

Élőbalottként élnek tovább a szürke, élettelen életben, miközben a halott Ester aurája fényesen ragyog.

– Na? – érdeklődöm tükön ülve.

– Hmmm... Egész szuggesztív ötlet. Helyenként talán kissé patetikus, de semmi baj, nagyon sötét tónusú és nyers anyag – feleli elgondolkodva Marek.

– Szóval tetszik? – kérdem magam és az ötletem feletti örömben.

– Mmm... ja – válaszolja Marek némiképp vonakodva, és kerül a tekintetemet. – De szóval tényleg eléggé patetikus...

SALMELA, Alexandra
„27, avagy halál teszi a művészt”
(részletek)
Magyar Lettre Internationale,
80, 90

– Jó – mentegetőzöm. – A vége talán egy kicsit patetikus, de figyelj már, ez egy tragédia. A végén még csiszolni kell, és másutt is van még rajta finomítanivaló, de az alap gondolat és a cselekmény teljesen világos, nem kell más, mint leülni az asztalhoz és papírra vetni a történetet, megírni a replikákat, amik már itt mocorognak az agyamban, és alig várják, hogy kijussanak és konkretizálódjanak, hogy végső alakot öltsenek.

Marek a kapucsínót kavargatja a csészében, amit szerintem már fél órája kiivott.

– Leírom, aztán nekiállhatunk helyszínt keresni az előadáshoz – mondom.

Marek felsóhajt.

– Felvettek a rádióhoz.

– Nem olyan nagy tragédia – próbálom vigasztalni.

– Úgy értem, nem feltétlen érek majd rá – válaszolja Marek.

– Ja, aha – felelem én.

– Úgy érzem, kinőttem ezekből a dolgokból – vallja be Marek. – Poétikus faszágok, amik öt flekk zagyva szövegre alapulnak, amiben nincsenek rendes dialógusok, sem drámai ív, ami csak áramlik szétfolyva és elterülve, mint a Duna-delta... ezek engem már nem igazán izgatnak... Nem úgy értem, hogy ez a te írásod ilyen lenne, tényleg, ne vedd zokon, de ismerem, hogyan írsz, és muszáj azt mondanom, hogy nekem most feszes formába préselt drámára van szükségem, amiben van expozíció, kollízió, krízis, peripeteia és katasztrófa, szóval klasszikus ív, és ezen kívül olyan történetre vágyom, amiben van anagnorízis és katarzis. Atomjaira akarom bontani és újból összerakni a saját képemre, aktuális szöveggé, ami valóban megszólítja a ma emberét, szóval nagyobb közönséget is, mint három hűséges barát meg két lúzer, akik ott ragadtak a hatvanas években. Belefáradtam ezekbe a pszudokísérletező, felszínes exkrementumokba, amiket még csak elemezni sem lehet, mert egyszerűen nincs bennük mit elemezni.

Bámulom régi művészársamat, és nem lelem az embert a vastag szemüveglencsék mögött. Marek beszél, de én nem hallok szavakat, nem hallok hangokat, csak a száját bámulom, a nagy, sárgás fogait, az alsó állkapcsának mozgását, és egy gyatrán kifestett barokk marionettbábut látok, aminek fa szavai ugyanabban a ritmusban kopognak, mint aránytalanul óriási feje és lifegő végtagjai.

Hazafelé sétálva veszek egy istentelenül drága, celofánba csomagolt halott rózsát ennek a nyomorúságos napnak, a megvert egómnak meg a hatvanas években ragadt lúzereknek a tiszteletére, és azon tűnődöm, milyen szép és ellentmondásos lesz a színdarabom: poétikus és nyers, valószerűtlen és mégis a realitásban gyökerező, artistikus, de a hétköznapihoz közeli, optimista, bár nihilista, és a mondanivalója egyenesen szíven üti majd az olvasót vagy a nézőt.

Már a nevem is megvan hozzá: A folyó.

Angie: A szülőváros

Kurvára elegendem van. Másnapos vagyok, de még ha nem is lennék.

Zuhogó esőben ácsorgok a kihalt buszmegállóban, és az aszfaltból felszínre törő, haldokló vegetációval teli tűzhányókat bámulom. Az elsuhanó autók kerekei alól felfröccsenő olajos víz kegyesen megtöltötte a burkolat mély gödreit. Egy játéjármű-szerűen szögletes busz fordul abszolút rossz irányba a kereszteződésben és hagy ott, hogy a helyi tömegközlekedést átkozzam. Megnézem a menetrendeket a kivilágított hirdetőtáblán, és kiderül, hogy a viszonylatomat megszüntették. Hátamra veszem a víztől tocsogó túrahátizsákot, és vánszorogva a belváros felé indulok, ahonnan két átszállással eljutok apámhoz.

Apám nincs otthon. Nem tudom, hogy ez jó-e vagy sem, de rövidtávon megkönnyebbülést okoz. Bekapcsolom a számítógépet, és üres fejjel szörfölök felesleges oldalakon, próbálva nem gondolni arra, hogyan jutok majd ki ebből az unintellektuális segglyukból, és mit fogok az alatt a remélhetőleg rövid idő alatt csinálni, amit sajnálatos módon kénytelen vagyok itt eltölteni. Vetek egy pillantást a hírekre, beleolvasok a pletykarovatba, megírok pár semmitmondó e-mailt, tanulmányozom a repülőjegy-árakat, kitöltök egy IQ-tesztet, és végigklickelem magam számtalan személyiségteszten, amikor egyszer csak eljön a megvilágosodás, és megtudom, ki vagyok, és honnan hová tartok ebben a valóságban:

YOU ARE JIMI HENDRIX,
állítja a Facebook.

Hendrix was well known for his unique sense of fashion, and strived to perfect his hairstyle and wardrobe almost to the point of obsession. You dress well, lead others, and will go down in a fireball of fame and hard, fast living. Legends only live once, and you my friend are in for a hell of a ride.¹

WOW! Hét hónap és tizenhat nap csúcs vad élet áll előttem, tele pszichedelikummal, zenével, szexszel és droggal, ami után mintegy véletlenül barbiturát-túladagolásba és saját hányásomba fulladok, de a rajongók számtalan eljövendő csapatának szívében a rock égboltjának legfényesebb csillagként élek majd tovább.

Minden tisztelem, de némiképp szkeptikus vagyok.

Huszonhét évesen muszáj visszakényszerköltöznöm apámhoz ebbe a nyomorúságos fosvárosba, és jelen pillanatban olyan depressziós vagyok és annyira cikinek érzem magam, hogy akár rögtön véget tudnék vetni az életemnek.

(regényrészlet)

BÁBA LAURA FORDÍTÁSA

¹ Hendrix híres volt egyedi divatérzékéről, és szinte megszállottan dolgozott hajviselete és ruhátára tökéletesítésén. Jól öltözött, vezetett másokat; a hírnév és a gyors, kemény élet tűzgyolyója nyel majd el. A legendák csak egyszer élnek, rád pedig, barátom, pokoli menet vár.